låta konsumtionsökningen åtföljas av den skugga som prisstegringen utgör. Målet har varit att både göra försörjningen bättre och sätta en spärr mot prisernа:

Så enkelt har problemet alltså inte varit att man bara frigivit blixtet, åtgärden och fått ökat matfetsarsonerna och börjat dela ut större sockerransoner. Har man lyckats klara lösningen, så beror detta i stor utsträckning på en medvetet inriktad och konsekvent fullföljd importpolitik.

Hur det står till med konsekvensen och medvetenheten i Sveriges importpolitik under de senaste åren är allmänt bekant.

Kommission begärs för Nedre Norrmalm

Civil'ouerstjörerna Thom sjöwall och Ivan Lindgren i Stockholm har av regeringen förslagit att en särskild kommission tillsättes för att lösa frågan om Nedre Norrmalms stadsplan.

De har tidigare i skrivelser till stadsfullmäktige, stadsfullmäktige och riksdagen sökt framlägga sin syn på orsakerna till att denna viktiga stadsplanefråga ännu inte efter 16 år kommit närmare sin slutgiltiga lösning. Frågan har hela tiden setts ur huvudsakligen arkitektonisk och estetisk synpunkt, framhåller de. Ekonomiska och marksöktiska synpunkter har åsidosatts liksom även statens markintressen i samband med stadsplaneregleringen. På sådant sätt lyckas det aldrig att lösa denna stadsplanefråga. Ett effektivt samarbete från början mellan alla berörda parter, staten, staden och enskilda, är oundgängligen nödvändigt för att ett för framtiden fullgott resultat skall nås. Enda möjligheten att lösa denna för riket i dess helhet betydelsefulla stadsplanefråga anses därför vara att tillsätta en särskild stadsplanekommission med representanter från både staten och staden.

Endast grät efter högt fall.

En 2-årig flicka i Alby, Helena Tresrd, föll på tisdagen ut genom ett fönster i andra våningen. Då fadern skyndade till stod flicken och grät. Det visade sig sedan att hon inte fått så mycket som en skråma.

Sveriges svårigheter och det internationella läget

Vi har oss själva att skylla för våra nuvarande ekonomiska svårigheter, är den slutsats som rådgivaren hos Internationella betalningsbanken i Basel, dr PER JACOBSSON, drar när Dagens Nyheter anmodar honom att ställa Sveriges nuvarande ekonomiska läge i belysning av den internationella ekonomiska utvecklingen, vilken dr Jacobsson under flera årtionden fått med största noggrannhet. I en artikel den 22 augusti besvarade dr Jacobsson en annan av Dagens Nyheter ställd fråga genom att visa upp att Schweiz ingalunda behöver betala sin goda ekonomi med sämre levnadsstandard än den svenska.

I en intervju i Dagens Nyheter av den 21 april 1947 uttalade jag bl. a. den åsikten att de svårigheter i ekonomiskt och finansiellt hänseende som alltmer började visa sig i vårt land icke egentligen kunde skrivas på den internationella utvecklingens konto, utan att felet fastmer låg här hemma. Dagens Nyheter har nu till mig ställt frågan om jag fortfarande är av samma mening och, om så är fallet, bett mig ange de skäl på vilka jag grundar denna min uppfattning.

Det är klart att ett världskrig — och till på köpet ett andra världskrig, som började innan svårigheterna efter det första övervunnits, — måste medföra mycket besvärliga konsekvenser även för sådana länder som icke var indragna i själva krigshandlingarna. Men dylika svårigheter måste ju tas med i räkningen, och den egentliga frågan blir därför om den internationella utvecklingen från svensk synpunkt har varit mer eller mindre lyckosam än man haft anledning vänta sig.

Som bekant var det många som trodde — icke minst på socialdemokratiskt håll — att en synnerligen svår efterkrigsdepression skulle sätta in, särskilt i Förenta staterna. Gunnar Myrdal gick så långt i sin bok "Varning för fredsoptimism", som utkom 1944, att han förutspådde att "inom en tidrymd av, säg, från ett halvt till tre år utvecklingen löper över i en kris. Denna kris kan innefatta en kumulation av deflationskrisen i början på tiugutalet och lättekrisen från 1929 till 1932". Det var mycket på en gång; om allt det hade inträffat, skulle det nog för närvarande sett ganska lila ut här i världen. Men mer än tre år har nu gått sedan krigshändelserna upphörde, och det råder ju fortfarande i Förenta staterna en utpräglad högkonjunktur med över 60 milj. arbetare i full sysselsättning och med ett produktionsresultat som tillåter amerikanerna att komma sämre ställda folk till hjälp. På denna mycket avgörande punkt har alltså den faktiska utvecklingen varit oändligt mera gynnsam än höga vederbörande i vårt land ansåg sig kunna räkna med. Även om här i Europa de tekniska hjälpmedlen icke alltid varit av det modernaste slag, så har dock den fulla sysselsättningen lyckats åstadkomma betydande resultat. Således har den Myrdalska kommissionen i Genève i en av sina senaste rapporter kunnat konstatera hurusom produktionsökningen på den europeiska kontinenten denna gång i genomsnitt varit större än efter det första världskriget.

Följden av den höga uppdrivna produktionstakten har naturligtvis varit att det blivit brist på åtskilliga råvaror, men denna brist har icke desto mindre så länge valutareserven räckt fått in all den import som landet behövt och i varje fall icke satts i efterhand i jämförelse med länderna på segrarsidan, 1947 låg Sveriges importvolym ungefär 30 proc. utöver förkrigsnivån. Som emellertid exporten endast stigit till tre fjärdedelar av vad vi exporterade före kriget, har det uppstått en brist i betalningsbalansen som ju gått ut över våra valutareserver. Men det är viktigt att betona att den svaga exporten icke orsakats av några avsättningssvårigheter för svenska produkter på främmande marknader, utan är att söka i felinriktning av politiken inom landet.

Man hade också befarat här i Sverige att den bilaterala uppdelningen av världshandeln skulle kunnat göra det omöjligt att betala överskottsimporten från vissa länder med valutan för en eventuell överskottsexport till andra länder. Nu visar det sig emellertid att Sverige under 1947 icke ens hade något överskott i sin handel med europeiska länder för att betala det stora underskottet till särskilt den amerikanska kontinenten.

	Import	Export	Balans i milj. kr.
Europa	2.505	2.160	— 345
Afrika	85	109	+ 24
Asien	208	95	— 113
Amerika	2.398	802	—1.596
Australien ..	41	55	+ 14
Hela världen	5.175	3.220	1.955

Man måste också fråga sig om Sverige lyckats få tillräckligt betalt för sina exportvaror i förhållande till de höga priser som man ofta måst betala för den stora importen. Bristen i den engelska handelsbalansen har ju ökats på grund av det faktum att priserna på de engelska exportvarorna icke stigit i samma grad som de priser vilka fått betalas för importen. I detta hänseende hör emellertid Sverige med sin export av skogsprodukter och andra eftersökta varor till kretsen av de mest gynnade nationerna. I den av Svenska handelsbanken utgivna tidskriften Index redovisas regelbundet de genomsnittliga priserna för Sveriges import- och exportvaror. Om 1935 sättes lika med 100, så var under 1947 indexen för importvaror 278 men för exportvaror 285; och upp till april 1948 hade skett en förskjutning ännu mer till Sveriges fördel: den månaden hade indexen för importvaror stigit till 291 men för exportvaror till 340. I den mån världsmarknadens fulla priser icke alltid uttagits vid försäljning av våra exportprodukter, som t. ex. var fallet under en viss tid beträffande massan, har urakttätenheten berott på våra egna myndigheters föreskrifter, vilka åtminstone i efterhand visat sig ha varit allt annat än välbetänkta.

Som redan förut betonats, har vårt land icke haft att kämpa med några egentliga avsättningssvårigheter under efterkrigsåren, och detta sammanhänger naturligtvis därmed att världskonjunkturen förlöpt på ett mycket gynsammare sätt än många hade väntat sig. Den officiella svenska politiken hade utformats med tanke på sådana avsättningssvårigheter, och detta var ju, som så vitt och brett förkunnades, en av grunderna till de stora krediter som de svenska statsmyndigheterna beviljat ett flertal främmande länder. Icke ens bortfallandet under en längre tid av den tyska marknaden har berett vår export några större svårigheter, då ersättning i det stora hela vunnits på annat håll.

I andra hänseenden har emellertid Tyskland svårn beligenhet varit till men även för vårt land. Särskilt gäller detta i fråga om utebliven import av maskiner och en mängd andra artiklar, som före kriget inköptes från Tyskland, men som under de år Tyskland varit leveransodugligt mäst införskaffas bl. a. från Förenta staterna eller eventuellt tillverkas här i landet. Sådan tillverkning har mestadels ställt sig ganska dyr, vilket betyder att den lagt beslag på en oproportionerligt stor mängd produktivkraft. Den på detta sätt ökade verksamheten i Sverige har givetvis icke lett till någon minskning i efterfrågan efter hemmamarknadens varor, utan snarare till en stegring av sådan efterfrågan. Då detta har varit förhållandet har den för den inhemska tillverkningen erforderliga produktivkraften i vanliga fall mäst tas från de resurser som eljest skulle ha kunnat användas för framställning av exportvaror.

Något liknande har ofta inträffat när importen minskats genom direkt nedskärning i samband med kontrollen över utrikeshandeln, i det att den bortfallande importen har lett till nyutlivverkning inom landet och därmed indirekt till en minskning av exporten. Detta är en av orsakerna till att icke blott i Sverige utan också i andra europeiska länder kontrollen över utrikeshandeln, egentligen icke lyckats åvägabringa jämvikt i betalningsbalansen. Det har mer och mer visat sig nödvändigt att kombinera de handelspolitiska åtgärderna med en begränsning av den monetära köpkraften för att nödig jämvikt skall uppnås.

Vad Tyskland beträffar är det ju bekläglight att flera år fått gå innan nödvändiga åtgärder vidtagits för bl. a. penningväsendets sanering, vilket visat sig utgöra en nödvändig förutsättning för att produktion och handel skulle komma i gång. Men om vi tänker oss tillbaka till utgångsläget 1945, är det ändå tvivelaktigt om man har rätt att påstå att utvecklingen i Tyskland varit mindre gynnsam än man haft anledning räkna med. Vid den tiden utgjorde ännu Morgenthauplanen grundvalen för västmakternas tyska politik. Om denna plan genomförts, skulle Tysklands näringsliv väsentligen reducerats till ett agrarland, och våra svenska möjligheter att få industrialster från Tyskland skulle ha sjunkit till gått intet. Denna politik har i varje fall blivit helt omkastad. Västtyskland har blivit delaktigt i Marshallhjälpen, och den kvarvarande tyska industrin hjälps nu på fötter igen.

Till sist kan man tilläggа att det vid krigets slut allmänt ansågs i Europa att amerikanerna snart nog skulle förlora intresset för vår gamla kontinent och så fort sig göra lät dra sig tillbaka till sitt eget stora och rika land. Det är därför så mycket mera glädjande att nu kunna konstatera att Förenta staterna efter någon tvekan slagit in på en solidaritetspolitik med Europa; de amerikanska skattebetalarna ställer ju detta år 5.000 milj. dollar till de västeuropeiska ländgrnas förfogande. Detta är förvisso en i världshistorien enastående händelse.

*

Genom att sålunda punkt för punkt gå igenom vad som hänt efter kriget kan man ej annat än komma till den slutsatsen att Sveriges ekonomi i mindre grad än man haft anledning befara blivit utsatt för störningar härrörande från utlandet. Nog borde ett land med våra stora resurser ha kunnat med lakttagande av en viss försiktighet undgå den betalningskris vari det nu till sin olycka råkat. I detta avseende kommer jag till samma slutsats som den internationelle observatören George Solovey-tchik drog efter det att han på försommaren detta år hade gjort ett längre besök i vårt land och därvid varit i tillfälle att tala med statsråd och ämbetsmän, representanter för industrier och fackföreningar, nationalekonomer och bankmän. I en artikel i Svenska Dagbladet den 28 juli i år uttalade han som sin mening att man måste söka förenta orsaken till Sveriges svårigheter inom landet självt. Han var övertygad om att det var inrikespolitiken och inte världspolitiken som vållat Sveriges nuvarande trångmål.

Det är lika farligt för ett land som för den enskilde att när svårigheter hopar sig lättvindigt skylla på andra mäktiskor ello allmänna omständigheter, i stället för att företa en allvarlig omprövning av det egna handlandet. Då de svårigheter vi har att kämpa med i så stor utsträckning beror på våra egna åtgärdanden och försummelser, gäller det icke minst för oss att vi måste företa en alldeles och saklig granskning av våra ekonomiska och finansiella förhållanden med angivande av de åtgärder som kan återställa jämvikten i vår ekonomi.

Per Jacobsson

Onödiga översättningar

Den hära nittiårige amerikanske filosofen *John Dewey* har skrivit många bra böcker, men kvaliteten i hans väldiga författarskap är sedan länge i sjunkande. Hans nu till svenska översatta skrift, Demokrati och uppfostran (Natur och Kultur, pris 7 kr.), innehåller ingenting utöver tidigare böcker (såsom "Individualism: Old and New" och "Liberalism and Social Action"), och dessa böcker, utgivna för 15—20 år sedan, var föga betydande. Tanken att en uppfostran till politisk fördomsfrihet och självständig aktivitet behövs för att folkstyrelsen skall lyckas utföras med en nästan outhärdlig omständlighet; reflexionernas enkelhet besläjas icke tillräckligt av att meningarna ofta är långa och uttrycksättet relativt invecklat. Ofta träffar man satser som tangerar gränsen till de tre renarna trivialitet, meningslöshet och obegripligliet. T. ex.: "men om historien över huvud visar något, så visar den att de förändrliga faktorerna hos individerna icke för alltid kan undertryckas eller fullständigt utrotas."

Bokförlaget Natur och Kultur har gjort mycket för att sprida upplysning om den tyska despotin, liksom tidigare om fascismen och nazismen. Skriften "Jag vill bli lik Stalin" (pris 5: 70), för ett år sedan utgiven i USA, hör emellertid icke till de mera upplysande. Den tyska handbok i pedagogik, av *B. P. Jesipov* och *N. K. Goncjarov*, som här presenteras för västerländsk publik innehåller en del saker som illustrerar bolschvismen och förnedringsprocessen över huvud, men det allra mesta är rena banaliteter av den art som i alla länder inprintas i förvarsloša hjärnor. Snarast tar sig skriften därför — likasom ett par tidigare översatta böcker av samma typ — som ett bevis för att den tyska barnuppfostran återgått till gamla schabloner, uppfiskade blott genom pinsamma utbrytck för diktaturens mentalitet. Det av en amerikansk professor, George S. Counts, skrivna förordet till boken irriterar genom blandningen av pedanteri och överdrifter.

H. T—n

PHILIP MARLOWE:
ANGENÄMT ÄTERSEENDE

Raymond Chandler har skrivit fyra detektivromaner, och här har vi nu den fjärde i som vanligt slagkraftig svensk översättning av Mårten Edlund: *Fönstret* (Bonniers, 7: 50). Den är inte hans bästa, men är naturligtvis bättre åtminstone än den mesta amerikanska prosa som har större litterära anspråk. Har den här boken några egenheter som skiljer den från andra av Chandler, så är det kanske att författaren här har lagt ner ovanligt stor omsorg på skildringen av exteriörerna från Los Angeles med omgivningar: stadsbebyggelse, upplevd av bilåkande personer som stannar, smäller igen dörren och ser sig omkring, tillhör ju Chandlers stora specialiteter. Philip Marlowe är sig lik: han har en flaska förstklassig bourbon i skrivbordslådan, men bjuder sina gäster på sämre rye som står ute i köket; det är ett av hans mindre sympatiska karaktärsdrag. Den högfrekventa spritförbrytningen skildras med största inlevelse, och anhängarna av teorin att författarna i dikten upplever det som verkligheten förmenar den måste vil med välbehag notera att Chandler privatim är nykterhetsman.

T. J—n

Restond vinst på USA-kaffe

Miss Edit Floyd.

Det är faktiskt tack vare USA-kaffet som skickades till Sverige under kriget som energiska miss Edit Floyd från Seattle i Washington fått tillfälle att besöka Sverige och studera ekonomi och handel under loppet av ett år. Som resultat har hon sin svenskfödda moder, som ännuar hälsa på slukt i Lasbyn i Norrland.

— Jag har varit i Sverige en gång — det var när jag var fyra år gammal, berättar miss Floyd, som på ett sällsynt sätt personificerar den framåtsträvande unga amerikanska studenten. Det är alltså även av personliga skäl som jag sökt mig hit. För ett par dagar sedan kom jag med "Gripsholm" till Göteborg och för där-efter upp till Stockholm — en högst förtjusande stad. Och inte är det kallt här heller. Klimatet är faktiskt ganska likt det i min hemtrakt — än så länge. Det blir väl värre i vinter kan jag tro.

Miss Floyd berättar vidare att hon klarat av filosofie magistern och att hon i Sverige hoppas inhämta material till resterande kapitel i doktorsavhandlingen. Hon skulle gärna vilja följa med modern upp till Norrland och hälsa på släkten, men hon anser sig inte ha tid att lämna Stockholm — den tilltalliga studiestaden.

Nå, men USA-kaffet då? Jo, miss Floyd har fått ett resestipendium om 2.000 dollar ur Kung Gustafs fond. Detta stipendium utdelas varje år till fyra amerikanska studenter som studerat svenska språket. Fonden är lika med den förtiänt som den så kallade Lastkommissionen gjorde på alla kaffepaket som under kriget skickades till Sverige.

Råsundaaffären dras in för riksåklagaren

Råsundaaffären har nu dragits inför riksåklagaren genom en skrivelse från direktör Henry Ehrnford. Framställningen, som åtföljs av en promemoria på 60 maskinskrivna sidor, går ut på att frågan om åtal mot fem ledamöter i Råsunda förstads AB bör upptas till förnyad behandling. Enligt Ehrnfords mening har i frågavarande styrelsledamöter gjort sig skyldiga till trolöshet mot huvudman, då de till ingenjör Torsten Kreuger för underpris sålde vissa bolagets fastigheter. Denna transaktion har, säger Ehrnford, förorsakat bolaget en förlust på minst 3 milj., men kanske 4,8 milj. kr. Mot den av stadsfiskal Otto Meijer verkställda utredningen anför Ehrnford att Meijer uppenbarligen gjort allt bästa, men att han inte besitter tillräcklig ekonomisk sakkunskap.

De såväl inom som utom landet mycket eftertraktade EXACTA-golvuren komma i år ut i marknaden. Bland de förnämliga nytillverkningarna kan särskilt nämnas ROCOCO-modellen — ett konstnärligt betonat ur i gammal stil. Storleken är väl avpassad med tanke på vår tids hemutrymmen. EXACTA golvur finns i flera olika utföranden. I höst komma även helt nya typer av väggur försedda med EXACTA lodurverk med lång pendel. Slag å malmklocka.

*

Se dessa och många andra stora nyheter inom urbranschen på utställningen, Sit Eriksmässan, Monter 109, Kungl. Tennishallen, avd. C. Tel. till montern: Sthlm 62 91 76.

Mahogny med bronsarmament. Höjd 180 cm.

– endast hos urmakaren – fackmannen

AKTIEBOLAGET RÄTT TID MALMÖ

— tillverkare av nyheter inom urbranschen —

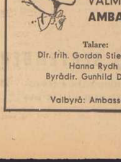

FOLKPARTIETS
HANNA RYDH
LISTA

VALMÖTE MED KONSERTPROGRAM
AMBASSADEUR onsd. 25 aug. kl. 20
Kungsgatan 18

Talare:
Dir. frih. Gordan Stiernstedt
Hanna Rydh
Byrådir. Gunhild Drake

Medverkande:
Operasångare Hugo Hasslo.
Lolan Vasström

FRI ENTRÉ
Valbyrå: Ambassadeur, öppen vardagar 13-17, 19-21.

JERNSKODD ÄR VÄLSKODD

tycker lillan, när hon hemkommen från landet tillsammans med hela familjen provat ut de nya höstskorna hos

Jernks

Drottninggatan 33

"Betty Charms" för rätt silhuett!

NK:s Korsettavdelning presenterar en svensk nyhet efter en amerikansk idé — "Betty Charms". "Add charms to your charmes" säger amerikanarna och varför inte låta klädernа komma till full rätt och bytta få den silhuett, som det nya modet fordrar? NK:s "Charms" är i ett portör, smidigt material och klädda med charmeuse. Tvättbara. Pris per par 11: 75

Korsettavdelningen, 1 tr.

*

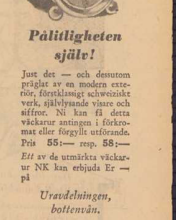

Pålitligheten själv!

Just det — och dessutom präglar av en modern exteriör, förstklassigt schweizisk verk, självlvrande vänare och siffror. Ni kan få detta väckarur antingen i förkromat eller förgyllt utförande. Pris 55:— resp. 58:—

Ett av de utmärkta väckarur NK kan erbjuda Er — på

Uravdelningen, bottenvån.

Nordiska Kompaniet

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.